

Хөөдин көг эртэр тэвлгьиг бүрдэньгьү

с а а н а р к е х м н

Мана таньгьчин хөбчир, Карачаево-Черкесск областин малчирла социалистическ дөрлдэ кегьад, хөбнэ ноосна гарц икдүлхин эрkd эн джилд цуг нээднр. хөбдиң 70 процентинь үвлэр болн эрт хаврар хургьлулх даалгьвр авцхала. Эн көдлмшин олзоршнь нүүрлгч кесг эдл-ахусин кегьад күүчакси көдлмшэс илэр үзүддженэ. Ставрополин кесг колхозмуд болн совхозмуд хөбдэн үвлэр болн эрт хаврар хургьлулад, 100 хөн болгьнас олар хургьд авад, эртэр гарси хургьн болгьнас намрлад 1,5—2-д килограмм ноос авцхана.

Хөбдин көгиг бүрдэньгьү саянар, эртэр тэвхин төлэ орх хуцмуд, көгд орджах нээднр хөд киндж асрдж, белдх кергтэ. Зуна цагт, намрин эклцэр болдг хагсу-гань халунд газрин өвси өгрэд, шарлад, хагсдж оддг мана таньгьчин газр-усна бээдлд нээднр хөбдт болн хуцмудт гуйр-буудэ, көк өвс өгч асрлгьн—эрки чинртэ болдг.

Август болн сентябрь сармудт көгнь тэвгдх нээднр хөбдиг болн зусгудиг салу отар бүрдэдж йилгьх кергтэ. Эн отармудиг сэн идгтэ газрт идүлдж, өдр болгьн 100—120 грамм немгддж сээрдг болдгар халэдж, асрджах кергтэ. Кемрджан малин идг му болад, эс цадад бээхлэ, эццн хөбдт көк өвс, гуйр

буудэ өгч асрх кергтэ. Орн гиджэх хуцмудиг халэдж асрлгьнд онц оньган тэвх кергтэ.

Хуцмуд дегд эццн болхларн, шунлттагьар ордж хө көбдх чадхш. Тер учрар тэвгдн гиджэх хуцмуд көг эклхэс өмн гуйр-буудэ өгч асрал, сээрүлх кергтэ.

Хуцмудиг көг тэвхэс сара хонг эртэр салу асрдж, чинэгьинь ясхмн. Хуцмудт өггдх өдрин хотд, газр идүлсн деернь арва, зарм, отрубь бээх зөвтэ. Асрлжах хуцд суткдан өрминь авчкси 1-3 литр үс, такан 3-5 өндг, 500 грамм морковь, фосфор, кальций орулдж өгх кергтэ.

Зуни халун цагт нээднр хөбдиг хуцмуд дахдмн биш, дахкларн залхугьар дахна. Тер учрар август болн сентябрь сармудин халунд көг тэвхлэрн, сег тосхад, кошард омун чингтэ элс асхад, хөбдт серү татх кергтэ.

Малин специалистир ик нооста, хацта, илгьан сэн хуцмуд ик эртэр илгьдж авх зөвтэ. Көгнь тэвгдджэх хуцмуд ноосарн, ургьцарн харгьджах хөбдэс эрки биш деер болх зөвтэ. Тим хуцмуд эврэ эдл-ахуд уга болхла, талдан эдл-ахусас авх кергтэ.

Хальмг таньгьчин кеккэс-мудар болн совхозмудар искусствени көг тэвлгьнэ 486 пункт секгдх зөвтэ. Эн пункт-

син көдлмш тетгьхин эрkd искусствени көг тэвлгьнэ техникүд, түрүн болдж хөбчир заагас сургьдж кадрмуд белдхмн. Искусствени көг тэвлгьнэ пунктсур кергтэ зер-зев, химикат зөбдх авх кергтэ.

Искусствени көг тэвлгьнэ техникнь зовлнэгтэ, нэрн юмн биш, зуг инструкцар халэгдси зокалсиг чикэр, кевтнь күүчх кергтэ. Зуни цагт искусствени көг тэвлгьн мана кесг эдл-ахусар түрүн болдж кегддженэ. Болв зарм колхозмудин болн совхозмудин гарлачнр, искусствени көг тэвлгьнэ көдлмшэс аагьад, эн бечинртэ көдлмшиг аль-бис аргьар хооран саагьад, бүрдэл уга бээхэр седнэ. Иим халэц бурунь кенд чигн медгдженэ.

Үвлэр, эрт хаврар хө хургьлуллгьн—ик ашта, берк чинртэ төр болджана. Үвлэр, эрт хаврар хө хургьлуллгьн өөрхн хойр джилн эргцд, ик гихдэн гурвн джилн эргцд хөбнэ цуг фермсэр кегдх зөвтэ. Тиигхлэг, үвлэр, эрт хаврар хө хургьлулхин төлэ хөбнэ кошармуд ясдж, дулан хаша тосхлгьна көдлмш өргнэр делтрүллгьн—колхоз болгьна, совхоз болгьна, малин специалист болгьна хооран саалт уга, эрки төр болджана.

Э. МАНДЖИЕВ.
Зоотехник.